

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nahrazení vazby dohledem probačního úředníka

Základním smyslem dohledu probačního úředníka jako opatření nahrazujícího podle § 73 odst. 1 písm. c) trestního řádu vazbu obviněného je ovlivnit jeho životní postoje, přispět k urovnání jeho osobních poměrů a hlavně kontrolovat jeho chování tak, aby nemařil účel probíhajícího trestního stíhání a nedopustil se další trestné činnosti. [1]

V případě vzetí obviněného do vazby existují opatření, kterými lze vazbu nahradit. Jak je známo, vazba představuje významný zajišťovací institut, který lze aplikovat pouze za splnění zákonných podmínek, neboť dochází k výraznému zásahu do základních práv a svobod obviněného. V trestním řízení tvoří vazba výjimečné opatření, kterým lze omezit na svobodě obviněného tehdy, jestliže z jeho jednání nebo jiných skutečností vyplývá *důvodná obava*,

- že uprchne nebo se bude skrývat, aby se trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest (tzv. úteková vazba)
- že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání (tzv. koluzní vazba), nebo
- že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo naopak vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil (tzv. předstižná vazba)

a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájené trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmě důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením.[2]

Jak vyplývá z návětí ust. § 67 TŘ, pro vzetí obviněného do vazby postačuje důvodná obava, nepředpokládá se tedy absolutní jistota, že v případě, že obviněný do vazby nebude vzat, naplní některý popř. všechny vazební důvody. [3] Při rozhodování o vzetí obviněného do vazby, popř. dalším trvání vazby by měl soudce, resp. soud vždy z úřední povinnosti zjišťovat, zda nelze účelu vazby dosáhnout jiným způsobem. Tímto jiným způsobem jsou právě čtyři[4] opatření, které umožňuje trestní řád. V následujícím textu budu blíže specifikovat nahrazení vazby opatřením uvedeným v ust. § 73 odst. 1 písm. c) TŘ, tedy dohledem probačního úředníka.

Advokát, který nabízí tuto záruku, by měl především zvážit, zda v konkrétním případě je možno dohledem probačního úředníka vazbu nahradit a to s přihlédnutím k osobě obviněného. Možnost tohoto nahrazení by měl advokát s obviněným projednat, jelikož je nezbytné, aby se obviněný v stanovených termínech dostavoval k probačnímu úředníkovi a neměnil bez jeho souhlasu místo trvalého pobytu. [5] V usnesení, kterým se obviněný ponechává na svobodě, resp. propouští z vazby kromě výroku o nahrazení vazby dohledem, může soud také uložit i další omezení, které jen umocní účel probačního dohledu. Může se jednat např. o zákaz aplikace omamných a psychotropních látek, zákaz rušení nočního klidu, zákaz návštěvy nočních podniků apod. Omezení, které plynou z nahrazení vazby dohledem, jsou vázány na důvody vazby. Jakmile důvody vazby odpadnou, soud omezení plynoucí z dohledu probačního úředníka, zruší.

Samotná činnost Probační a mediační služby při výkonu dohledu nad chováním obviněného v případě, kdy bylo rozhodnuto o nahrazení vazby, je označována jako tzv. včasná pomoc.[6] Pod pojmem dohled si lze představit především pravidelný osobní kontakt obviněného s pracovníkem probační a mediační služby a jejich vzájemnou spolupráci při vytváření podmínek a realizaci probačního plánu dohledu. Přidělený probační úředník by měl v rámci dohledu zastávat dvě hlavní funkce, a to jednak funkci *důvěrníka*, který se snaží zajistit potřeby svého klienta, jednak funkci *dozorovou* a být schopen na neplněná povinnosti obviněného včas reagovat a o tomto informovat soud.

Co by měl obsahovat probační plán dohledu?

Stavebním kamenem celého výkonu dohledu představuje sestavení probačního plánu. Plán dohledu by měl být sestaven nejpozději do šesti měsíců od zahájení první spolupráce s obviněným. V probačním plánu by měla být přesně specifikována forma jednotlivých konzultací, interval konzultací, který by měl být přiměřený tomu, aby byl naplněn smysl dohledu. Nelze předem vymezit kolik konzultací bude potřeba a jak často budou probíhat. Vždy je nutno přihlídnout k osobě obviněného. Lhůty, ve kterých se obviněný musí dostavovat k probačnímu úředníkovi, nesmí být ani v příliš krátkém rozmezí, aby obviněného neúčelně obtěžovaly a ani v příliš dlouhém rozmezí, aby nedošlo k zmaření účelu dohledu, který pramení právě v pravidelném kontaktu úředníka a obviněného. [7] Další náležitosti plánu dohledu představuje vymezení kontroly a způsobu plnění omezení, pokud byly soudem uloženy, stanovení lhůty, ve které bude plnit probační úředník informační povinnost vůči soudu a v neposlední řadě rovněž stanovení platnosti probačního plánu.[8] Jak plyne z problematiky věci, je nutno probační plán průběžně aktualizovat vzhledem k jeho výsledkům a jiným rodinným či osobním postojím.

Na závěr tohoto článku stručně uvedu specifika nahrazení vazby dohledem u mladistvých. Již samotné vzetí mladistvého do vazby by mělo být pouze v případě, kdy nelze dosáhnout účelu vazby jinak.[9] Co se týče režimu vazby, tak u mladistvých se uplatňuje dle ust. § 73 odst. 1 písm. c) TŘ, nikoliv dle ust. 16 ZSM. Jedná se o dva zcela rozlišné instituty, které nelze zaměňovat. Liší se jednak v jejich povaze a jednak v režimu jejich výkonu. [10] Avšak co se týče jejich kombinace, ta v zásadě vyloučena není. Rozdíl lze spatřovat především v četnosti kontaktu mezi obviněným a probačním úředníkem. Je důležité, aby probační úředník poskytoval potřebnou pomoc mladistvému a usnadnil mu vedení řádného života. Probační úředník by měl rovněž eliminovat možné kriminogenní vlivy,[11] které by představovaly riziko opakování, či dokonání trestné činnosti v budoucnu. V případě vazby předstízní, by dle mého názoru, měl být dohled probačního úředníka co nejintenzivnější. Mimo jiné, probační úředník, který spolupracuje s mladistvými, musí být k tomuto speciálně vyškolen.

V užití tohoto opatření na místo vazby spatřuji mnoho výhod. Pro osobu obviněného představuje nahrazení vazby dohledem probačního úředníka velké množství pozitiv, avšak musí být ochoten toto podstoupit. Obviněný nemusí být v prostoru vazební věznice, v izolaci od rodiny, přátel, může chodit do práce a živit rodinu, případně nahradit škodu vzniklou trestným činem. Je především v zájmu obviněného, aby dodržoval plán dohledu a probačním úředníkem spolupracoval. Sankcí za neplnění povinností je opětovné vzetí do vazby na návrh soudu, resp. soudce. Naopak při dodržování plánu dohledu, může být toto vzato v potaz při ukládání případného trestu.

Mgr. Markéta Cibienová

e-mail: m.cibienova@seznam.cz

[1] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 5. 2004, sp. zn. 11 Tdo 509/2004.

- [2] Ust. § 67 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 3. 4. 2015]. Dále jen „TR“.
- [3] VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. Praha: C. H. Beck, 2014, s 424-425.
- [4] Jedná se o záruku za chování obviněného, kterou mohou nabízet sdružení uvedená v ust. § 3 odst. 1 nebo důvěryhodná osoba, písemný slib, dohled probačního úředníka, peněžitá záruka a u mladistvého jeho umístění v péči důvěryhodné osoby.
- [5] VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 453-455.
- [6] ŠČERBA, Filip. Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. Praha: Leges, 2014, s. 391.
- [7] Srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 700.
- [8] ŠČERBA, Filip. Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. Praha: Leges, 2014, s. 411.
- [9] Ust. § 46 odst. 1, zákona č. [218/2003](#) Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 3. 4. 2015]. Dále jen „ZSM“.
- [10] STOLÁŘ, Alexander. Specifika probačního dohledu podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Trestněprávní revue, 2005, č. 9, s. 229.
- [11] ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 685.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)